

Motion till riksdagen 2021/22:1277

av **Mats Wiking m.fl. (S)**

Producentavgift på sockersötade drycker

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa producentavgift på andelen socker i sockersötade drycker och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Det är dags att Sverige inför en producentavgift på andelen socker i sockersötade drycker!

En viktig anledning till detta är att idag i Sverige så är mer än hälften av alla vuxna överviktiga och andelen barn och ungdomar närmar sig 20 procent. Förekomsten av övervikt och fetma hos barn och ungdomar i Sverige har ökat kraftigt under de senaste tio åren. Mellan 2016 och 2019 steg andelen skolbarn som har fetma med 50 procent.

Utvecklingen ser liknande ut även i andra delar av världen, och internationella hälsoorganisationer har varnat för konsekvenserna på både kort och lång sikt. Övervikt och fetma är en av de främsta orsakerna till ohälsa i Sverige. Som exempel kan nämnas att övervikt och fetma är en riskfaktor för minst 13 cancersjukdomar. Även hjärt-kärlsjukdomar, typ 2-diabetes och flera andra sjukdomstillstånd är vanligare hos personer som har övervikt och fetma.

Sockersötad dryck, framför allt kolsyrad läsk, har i forskningen visat sig ha en mycket tydlig koppling till övervikt och fetma. En nyligen gjord granskning visar dessutom att läsk vi dricker i Sverige innehåller betydligt mer socker än i flera andra länder i Europa. Som exempel kan nämnas att en halvliters flaska Fanta i Sverige innehåller 18 sockerbitar (61,5 gram), jämfört med en halvliters flaska Fanta i Storbritannien som innehåller motsvarande 7 sockerbitar (23 gram). En svensk halvliters flaska Fanta innehåller med andra ord 11 fler sockerbitar än en flaska av samma varumärke i Storbritannien.

Den stora skillnaden på sockerhalt skulle i det här fallet kunna förklaras med att Storbritannien 2018 införde en producentavgift på sockersötade drycker. I Storbritannien är det innehållet, det vill säga mängden tillsatt socker, som avgör hur hög avgiften

blir. Avgiften har därmed ett tydligt syfte att minska konsumtionen av socker. Idag består 4,6 procent av innehållet i en burk Fanta i Storbritannien av socker, vilket är mer än en halvering av socker sedan den aktuella avgiften infördes för ett par år sedan. För att stimulera producenten har Storbritannien satt olika gränsvärden som avgör hur hög avgiften blir. Man slipper också helt avgift om sockermängden minskas till under 5 gram/100 ml, men man har en högre avgiftsnivå om den ligger över 8 gram/100 ml.

En producentavgift på andelen socker i läsk innebär i huvudsak inte att begränsa individers val utan istället uppmuntra producenten. Om man tittar på den avgift som Storbritannien infört så kostar läsk i de flesta fall inte mer. Den är i stället mindre ohälsosam eftersom den innehåller mindre socker, det vill säga man har fått ner sockerhalten i läsk rejält vilket är det som har betydelse i ett folkhälsoperspektiv.

Sammanfattning och väg framåt: Övervikt och fetma är på väg att utvecklas till vår tids allvarligaste hälsoproblem. Detta problem bör Sverige ta på största allvar och snarast verka för att bromsa den pågående utvecklingen. Enligt Atlas of Childhood Obesity bedöms Sverige ha 23 procents chans att nå WHO:s mål om minskad övervikt/fetma bland barn. Det är långt ifrån de sämsta resultaten jämfört med andra länder, men det blir samtidigt tydligt att ambitionsnivån är för låg jämfört med vad den borde och behöver vara. Det övergripande folkhälsomålet i Sverige är att skapa samhällliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och att de påverkbara hälsoklyftorna ska slutas inom en generation. Mycket har redan gjorts gällande folkhälsoarbetet, men mycket mer behöver göras.

Även i olika opinionsundersökningar om frågan är en majoritet för att reglera andelen socker i drycker.

Med det ovan framförda anser vi därför att det är dags att införa en producentavgift på sockersötade drycker i Sverige.

Mats Wiking (S)

Ann-Christin Ahlberg (S)

Kristina Nilsson (S)